

Sanna Vainio

Tyttö

ATENA

Tekijä kiittää Otavan Kirjasätiötä saamastaan tuesta

Copyright © Sanna Vainio ja Atena / Kustannusosakeyhtiö Otava

atena.fi

ISBN 978-951-1-48752-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024

Pojilleni & Bordeaux'n tytöille

*What do you do, what do you say
when you know they want to leave as bad as you want them to stay.
Dolly Parton*

1.

– Miksi sä harot sitä rasvaista tukkaasi? mies kysyy ärtyneenä, ja havahdun ajatuksistani. Kuulen asiasta jo kolmatta kertaa kahden viikon sisällä.

Illalla annostelen hiuksiini kourallisen aprikoosintuoksuista shampooa. Riepu tuijottaa kylpyhuoneen oven raosta ja kallistelee päätään vaahdon pudotessa lattialle isoina kekoina. Koira roikottaa suussaan riekaleista, kuulosta märkää pehmolelua, jonka noutamiseen se ei koskaan kyllästy.

Mies valvoo usein myöhään koneella vanhan ompelukonepöydän äärellä jalat työnnettynä ahtaasti pöydän alle. Jalkaterät osuvat koneen valurautaiseen polkimeen ja polvet kolahtelevat pöydän alla kaarevaan koppaan. Ylityöt ovat jatkuneet siitä asti, kun mies otti vastaan ison käännöstyön. Näytön valo saa miehen kasvot loistamaan pimeässä makuuhuoneessa. Silitän ohimennen vaaleaa niskatukkaa ja kierrän pehmeitä haituvia etusormeni ympärille aivan kuin olin tehnyt rakastuessani.

Sängyssä mies tarttuu kirjaan ja nukahtaa jo toiselle aukeamalle. Nostan kirjan hänen hellinneestä otteestaan ja

painaudun miehen kainaloon. Rakastan mieheni makeaa ominaistuuksua, jota hän ei ole koskaan peittänyt hajusteilla. Mies sanoo hajusteiden olevan ihmisille, jotka eivät ymmärrä, kuinka kemikaaleja käyttämällä ihminen hikoi-lee entistä enemmän. Itse suihkutan kirikkaasta lasipullosta bergamottia tai ruusua iholleni joka päivä, ja mies nuuhkii usein kaulaani.

Aamulla mies ilmestyy olohuoneen ovensuuhun alushoususillaan. Alavatsassa näkyy resorin jättämä painauma. Hän on itsepäinen eikä suostu uskomaan, ettei ole enää neljäkymmentä täytettyään kokoa M. Luonnonkiharaan tukkaan on muodostunut yön aikana korkkiruuveja. Ne huvittivat minua seurustelumme alussa ja toivat mieleeni 1700-luvun miesten valkoiset peruukit.

– Friida!

Miehen kädessä on ruskea kahvipannun kansi.

– Älä taas jaksa valittaa, anelen.

– Kuinka vaikeaa on laittaa kansi paikoilleen? mies tivaa.

– Unohdin.

– Unohdat joka kerta.

– Keitin on vielä päällä. Ei se kahvi kylmene, vaikka siinä ei ole kantta, tiuskaisen.

Työnnän kirjanmerkin romaanin sivujen väliin ja las-ken puoliksi juodun kahvikupin kirjan päälle. Palaan makuuhuoneeseen. Mies ahtaa kannettavaa tietokonetta reppuun ja katoaa pian ulko-ovesta kysymättä, tulenko töihin hänen kyydissään.

Tulevina viikkoina miehen ärtymys minuun laajenee kuin veteen pudonnut pisara ja ulottuu arkisiin yksityis-kohtiin, joihin hän ei aiemmin ole kiinnittänyt mitään huomiota. Haluan uskoa, että kyse on tukasta ja kahvi-

pannun kannesta. Vakuuttaessani asiaa itselleni siivoan ja siirrän huonekaluja kotona paikasta toiseen kuin se pitäisi kaiken muun elämässäni paikoillaan: sohva pyörii olohuoneessa, mutta mies ja minä pysymme sijoillamme aina. Mikään ei muutu, jos vain muistan pestä hiukset.

2.

Kannan molemmissa käsissäni täysiä kahvikuppeja ja kopautan polvella työhuoneen oveen. Sukkahousujen läpikuultava kangas tarttuu rapistuneeseen maalipintaan ja polveen repeää silmäpako. Kuulen miehen puhuvan yhä, vaikka hänen äänensä vaimenee. En saa selvää sanoista, erotan naurun. Pamautan polveni uudelleen oveen, ja mies avaa sen puhelin kädessään. Ojennan kahvin miehelle ja kurotan vapautuneella kädellä hänen tuuheaa sänkeään. Mies kääntää minulle selkensä ja palaa pöytänsä ääreen.

– Kenelle sä puhuit?

– Yhtä työpuhelua.

– Miksi sä kuiskit?

Kysymys livahtaa suustani vaistomaisesti.

– En mä kuiskinut.

Tunnen lattian liukuvan altani.

– Ensin puhuit ihan normaalisti, ja heti kun koputin oveen, niin hiljensit ääntä.

– Mitä sä nyt taas selität, Friida? Voitko vaan antaa mun tehdä töitä.

Ajattelen kuiskimista ja miehen kirkasta, oven läpi kantavaa naurua. Epäily asettuu minuun kuin loiseläin isäntäänsä.

3.

Kaipaan miehen naurua. Rakastuin tavatessamme miehen tummiin silmiin, jotka nauru puristaa kasaan, niin että mustat kulmakarvat ja tuuheat ripset melkein koskettavat toisiaan. Mies ei ole nauranut kanssani pitkään aikaan.

Kohtasin miehen ensimmäisen kerran yliopistossa luennolla viisitoista vuotta sitten. Mies kiinnitti huomioni, sillä hän toimi aivan kuin yliopiston säännöt eivät koskisi häntä lainkaan. Tarkkailtuani miestä yhden syyskurssin verran ymmärsin, etteivät ne koskeneetkaan. Luennoitsijat antoivat miehen nukkua, lukea rispaantunutta, paksua pokkaria tai myöhästyä tunnilta ilman seuraamuksia. Miehen oli mahdotonta keskittyä, ellei hän saanut istua niin rennosti, että vei kahden paikan verran tilaa. Hänen huoleton välinpitämättömyytensä veti minua puoleensa. Mies otti etuoikeuksia, jotka hän myöhemmin toi mukanaan myös avioliittoomme.

Luentosarjan päättyessä marraskuussa olimme rakastuneet. Mies muutti kahden viikon seurustelun jälkeen kotiini. Olin vasta eronnut edellisestä parisuhteesta ja sanonut mie-

helle aikovani asua jatkossa yksin. Mies irtisanoi vuokra-asuntonsa siitä huolimatta ja kantoi muuttolaatikkonsa kahdenkymmenen neliön yksiöön.

Samana kesänä otimme huoneistoon laihan kissan. Päivisin virikkeitä kaipaava Taateli silppusi postiluukusta pudotetut postit. Jääkaappi oli pieni, ja talvisin säilytimme ruokia ikkunoiden välissä. Vappuna makasimme sängyssä ja kuuntelimme, miten ihmiset palasivat vapun vietosta viereisestä puistosta. Humalainen nauru, satunnaiset kimeät huudahdukset ja kenkien kopse kantautuivat paksujen kiviseinien läpi varhaiseen aamuun saakka.

Muutimme lopulta kaupungista muutaman tunnin matkan päähän maaseudulle. Iltaisin ajelimme usein hiljaisia kyläteitä. Kaupunkielämän jälkeen nautimme molemmat luonnosta ja tilavasta kodista. Kävimme usein sienimetsällä ja pyöräretkillä. Talvisin luistelimme järven jäällä ja nousimme lintutorniin syömään miehen leipomia korvapuusteja.

Mies teki töitä kääntäjänä ja tarvitsi lapsen saatuamme rauhallisen tilan. Hän vuokrasi itselleen työhuoneen entisestä painotalosta. Valtavassa tiiliverhoillussa rakennuksessa työskenteli muitakin kyläläisiä. Äitiysloman jälkeen jatkoin työssäni humanistisen tiedekunnan koulutus-suunnittelijana. Tein usein etätöitä, ja jaoimme työhuoneen miehen kanssa. Vietimme yhdessä vapaa-ajan ja työpäivät.

4.

Viljami syntyi sektiolla lokakuun viimeisenä päivänä seitsemän vuotta sitten. Maatessani kirkkaissa valoissa leikkauspöydällä vatsa aukaistuna mies oli utelias ja reipas. ”Saako katsoa?” hän kysyi leikkaavalta lääkäriltä. ”Älä katso. Moni luulee kestävänsä, ja silti suurin osa pyörtyy”, nuori mieshoitaja vastasi. Mies uskoi harvoin ketään, mutta hoitohenkilökuntaa hän uskoi. Olivathan he tuomassa maailmaan hänen poikaansa.

Mies vietti pojan kanssa tämän elämän ensimmäiset tunnit. Havahduttuani heräämössä anoin hoitajaa viemään minut vauvan luokse. Iäkäs naishoitaja kehotti vielä lepäämään. Painoin sänkyni vieressä olevaa hälytysnap-pia toistuvasti ja vakuutin olevani kunnossa. Pian hoitaja työnsi minua sairaalasängyssä kellarikerroksen sokkeloi-silla käytävillä. Ne tuntuivat jatkuvan ikuisesti. Hoitaja hyräili kaunista kansansävelmää. Myöhemmin lauloin sitä pojalleni aamuyön hämärässä.

Perhehuoneessa mies istui tuolilla poika sylissään. Erotin peittokääreestä mustan hiuspehkon. Vastasyntynyt